

N:o 105.

Af herr **E. G. H. Åkerlund**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t* angående *klyfning och styckning af samt afsöndring från lotshemman af skattenatur.*

I § 30 af lagen den 27 juni 1896 om hemmans klyfning, ego-styckning och jordafsöndring är stadgadt, att genom samma lag ändring ej göres i hvad om lotshemman af krono- eller skattenatur är särskildt stadgadt, och enahanda bestämmelse återfinnes i äldre författningar om hemmans klyfning och jordafsöndring, deribland kongl. förordningen den 19 december 1827, den äldsta i detta ämne befintliga författning.

Lagen den 30 december 1898, angående ändring i ofvan åberopade lagrum, gör ej heller någon ändring i denna bestämmelse, utan afser endast rekognitionshemman.

Granskar man nu hvad åberopade lagbestämmelse innehåller; så finner man, att de inskränkningar, som äro gällande i afseende å rättigheten att stycka lotshemman af krono- och skattenatur återfinnas i fråga om skattehemmanen i kongl. förvaltningen af sjöärendena samt kongl. kammarkollegii kungörelse den 15 september 1823, grundad å kongl. brefvet den 19 augusti samma år och, hvad lotshemmanen af krononatur angår, i kongl. förordningen den 9 juli 1862 angående lotshemman och boningsplatser för lotsar. I den förra författningen medgifves skatteköp af kronolotshemman, dock endast för lotsar, och andra åboer än sådana torde då ej heller hafva funnits å dessa hemman, dock under vilkor att skatterättigheten ginge förlorad, om lotsningsskyldigheten ej fullgjordes,

och att sådana kronohemman och lägenheter icke finge klyfvas eller mindre delar derifrån afsöndras.

I ofvan åberopade kongl förordning stadgas i § 2 mom. 6, att kronolotshemman ej få klyfvas, hvarjemte i § 4 upprepas det i kongl. förordningen och reglementet den 16 maj 1827 § 161 meddelade stadgande, att gamla lotshemman, som af ålder varit skatte, och de, som blifvit till skatte sålda, skola fortfarande som förut fullgöra sina lotsskyldigheter, därför skatterättigheten är borgen.

Någon tillämpning af bestämmelsen, att skatterättigheten skall vara borgen för lotsskyldighetens fullgörande och således förloras, om lotsningen ej fullgjordes, torde i ytterst få fall hafva förekommit och kan åtminstone numera ej ifrågakomma. De flesta lotshemman i Stockholms län äro antingen af frälsenatur eller ock sådana, som varit skatte innan de blefvo lotshemman, och å dessa äro enligt fastställda öfverenskommelser särskilda boningsplatser likasom å frälsheimman åt lotsarne afsatta, men dock finnas mångenstädes i landet sådana lotshemman, som varit kronolotshemman och skattesålts efter 1823 och hvilka således ej få klyfvas och hvarifrån egostyckning eller jordafsöndring ej heller får ske. Af denna egenskap äro bland andra tre mantal Tjockö i Stockholms, Jolö n:o 1 i Blekinge, Humlevik i Nyköpings, Tovrö och Idö i Kalmar och Björkö i Göteborgs län m. fl.

Ifrån åtskilliga af dessa hemman begäres ofta jordafsöndring, men Konungens befallningshafvande, kammarkollegium och Kongl. Maj:t hafva sammanstämmande, med afseende å skatteköpebrefvens innehåll, afslagit sådana ansökningar. Om nu, såsom afsedt var, den genom 1823 års författning i sammanhang med beviljande af rättigheten till skatteköp af kronolotshemman i ämnet stadgade inskränkning, så länge hemmanen egdes af lotsar, var till förmån för dessa eller lotsväsendet, så är förhållandet numera motsatt.

I de flesta fall egas skattelotshemmanen af andra personer. Af Tjockö lotshemman t. ex. tillhöra numera endast några få hemmansdelar lotsar.

Äro nu andra personer än lotsar egare af de ifrågavarande hemmanen, och klyfning, styckning eller afsöndring af dessa hemmansdelar ej får ega rum, så försvårar detta förhållande gifvetvis för lotsarne tillfälle att förvärfva boningsplatser. Lotsarne äro nemligen då hänvisade att antingen köpa en ostyckad hemmansdel eller ock förvärfva nyttjanderätt till

mark på viss tid och nödgas under sådana osäkra eganderättsförhållanden uppföra åbyggnader åt sig.

Äro åter lotsarne egare till hemmansdelarne, så är det gifvetvis för dem ock en fördel att kunna till andra personer afyttra mindre områden, hvarå efterfrågan är stor, åtminstone i Stockholms skärgård.

På dessa skäl tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och förelägga Riksdagen förslag till de ändringar uti gällande lag och författningar, hvilka kunna finnas erforderliga för att samtliga egare af lotshemman af skattenatur må komma i åtnjutande af samma rätt att sina hemman klyfva, stycka och derifrån afsöndra jord, som öfriga enskilda jordegare enligt lagen af den 27 juni 1896.

Stockholm den 27 januari 1902.

E. Åkertund.

Uti förestående motion instämmer

Carl Sandquist.
